

งานสารบรรณ สำนักงานอธิการบดี	
หนังสือเข้าภายนอก	
เลขรับ	02269
วันที่	23/3/2569
เวลา	14:12

ที่ นร ๐๘๐๖/ว๑๕๓๑

ถึง หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

กองความมั่นคงทางทะเล สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารวิชาการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Focus) หรือ “MarSec Focus” ฉบับที่ ๖/๒๕๖๙ โดยมีหัวข้อ “ช่องแคบฮอร์มุซ....พื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลในตะวันออกกลาง” (รายละเอียดตามที่แนบ) เพื่อเป็นการเสริมสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาใช้ประโยชน์ต่อไป

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย

ด้วย กองความมั่นคงทางทะเล สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ขอส่งเอกสารวิชาการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Focus) หรือ “MarSec Focus” ฉบับที่ ๖/๒๕๖๙ โดยมีหัวข้อ "ช่องแคบฮอร์มุซ...พื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลในตะวันออกกลาง"

จึงเรียนมาเพื่อ

- เพื่อโปรดทราบ
- เห็นควรเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันและสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้ที่ <https://docshare.buu.ac.th>

กองความมั่นคงทางทะเล

๒๓ มี.ค. ๒๕๖๙

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๖๒๙ ๘๐๐๐ ต่อ ๓๗๐๘

โทรสาร ๐ ๒๖๒๙ ๘๐๕๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@nsc.go.th / nsc.maritime@gmail.com

ทราบ/ดำเนินการตามเสนอ

๒๓ มี.ค. ๒๕๖๙

รายชื่อตามแนบ

๑. ปลัดกระทรวงกลาโหม
๒. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
๓. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๔. ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
๕. ปลัดกระทรวงพลังงาน
๖. ปลัดกระทรวงมหาดไทย
๗. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๘. ปลัดกระทรวงคมนาคม
๙. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
๑๐. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๑. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๒. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๓. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
๑๕. เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
๑๖. เลขาธิการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
๑๗. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๑๘. ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๑๙. ผู้บัญชาการวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๒๑. ผู้บัญชาการทหารเรือ
๒๒. อธิบดีกรมเจ้าท่า
๒๓. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๒๔. อธิบดีกรมประมง
๒๕. อธิบดีกรมศุลกากร
๒๖. อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
๒๗. อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ
๒๘. ผู้บังคับการตำรวจน้ำ
๒๙. เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
๓๐. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๓๑. อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้
๓๒. อธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีทางทะเลแห่งเอเชีย
๓๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
๓๔. อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

๓๕. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
๓๖. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓๗. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๓๘. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๓๙. อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔๐. คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๔๑. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
๔๒. อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
๔๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔๔. อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
๔๕. อธิการบดีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ช่องแคบฮอร์มุซ...พื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลในตะวันออกกลาง

ช่องแคบฮอร์มุซในภูมิภาคตะวันออกกลางนั้น เป็น 1 ใน 5 เส้นทางการเดินทางที่มีความสำคัญ และเป็นพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลที่มหาอำนาจหลายประเทศต่างต้องการเข้าไปมีบทบาทนำ เนื่องจากประเทศที่อยู่รายล้อมช่องแคบแห่งนี้ เป็นบรรดาประเทศที่มีแหล่งพลังงานสำรองในปริมาณมากลำดับต้น ๆ ของโลก ซึ่งพลังงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนความเป็นพลวัตของโลก และเชื่อมโยงกับความมั่นคงในมิติอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ผู้ที่ครอบครองจะมีพลังอำนาจในการต่อรองค่อนข้างสูง

📌 สถานการณ์

ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ตั้งอยู่ระหว่างอ่าวโอมาน (Gulf of Oman) กับอ่าวเปอร์เซีย (Persian Gulf) และเป็นเส้นทางเดินทางเรือเพียงทางเดียวที่สามารถเชื่อมโยงออกไปยังทะเลอาหรับ (Arabian Sea) โดยพื้นที่ในส่วนที่แคบที่สุดของช่องแคบฮอร์มุซ มีความกว้างเพียง 33 กิโลเมตร เท่านั้น อาณาเขตทางตอนเหนือของช่องแคบฮอร์มุซติดกับประเทศอิหร่าน ส่วนอาณาเขตทางตอนใต้ติดกับประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และแหลมมุซันดัม (Musandam) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศโอมาน ซึ่งในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมา ถูกประเทศมหาอำนาจและนักวิชาการทางด้านความมั่นคงหลายสำนักมองว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลแห่งหนึ่งของโลก เนื่องจากมีตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่รายล้อมไปด้วยประเทศมหาอำนาจทางด้านพลังงาน หรือมีแหล่งน้ำมันสำรอง (น้ำมันปิโตรเลียม) ในลำดับต้น ๆ ของโลก

จากรายงานของสำนักงานข้อมูลพลังงานแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Energy Information Administration: EIA) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักทางด้านสถิติและการวิเคราะห์พลังงานของรัฐบาลสหรัฐฯ มีการระบุข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับปริมาณความหนาแน่นในการสัญจรของเรือบรรทุกน้ำมันผ่านช่องแคบแห่งนี้ โดยเฉลี่ยต่อวันอยู่ที่ประมาณ 15 ลำ มีปริมาณการขนส่งน้ำมันผ่านช่องแคบแห่งนี้ มากกว่า 16 - 17 ล้านบาร์เรล หรือมีคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 20 ของสัดส่วนการขนส่งน้ำมันทั่วโลก

จึงส่งผลทำให้ช่องแคบฮอร์มุซกลายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญที่ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ อยากร่วมมีบทบาทนำหรือครอบครอง

📌 ความสำคัญของช่องแคบฮอร์มุซ

ช่องแคบฮอร์มุซเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลเพียงเส้นทางเดียวที่ประเทศต่าง ๆ ในแถบอ่าวเปอร์เซียใช้เป็นเส้นทางเดินทางเรือออกสู่ทะเลอาหรับและมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทั้งประเทศยูเออี คูเวต อิหร่าน กาตาร์ บาห์เรน และอียิปต์ ต้องแล่นเรือขนส่งน้ำมันผ่านช่องแคบแห่งนี้ ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การเกิดอุบัติเหตุ เกิดสงคราม หรือมีประเทศใดประเทศหนึ่งใช้อำนาจทางการทหารปิดช่องแคบแห่งนี้ จะส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานในภาพรวมของโลกในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

มิติทางด้านรัฐศาสตร์ ช่องแคบฮอร์มุซเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวสูงและเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดสถานการณ์ที่นำไปสู่ความตึงเครียดได้ตลอดเวลา เพราะด้วยเหตุที่จุดดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ประเทศต่าง ๆ โดยรอบต่างฝ่ายต่างก็ต้องการแสวงประโยชน์และแสดงบทบาทนำในพื้นที่แห่งนี้ จึงมักเกิดปัญหาการกระทบกระทั่งและข้อพิพาทอยู่บ่อยครั้ง

มิติทางด้านพลังงาน ช่องแคบแห่งนี้เป็นช่องทางการขนส่งพลังงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงทางด้านพลังงานของโลก เพราะด้วยเหตุที่ประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกต่างก็ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากภูมิภาคตะวันออกกลาง

ช่องแคบฮอร์มุซ...พื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลในตะวันออกกลาง

21% of Global Petroleum

IRAN

UAE

OMAN

ARABIAN SEA

STRAIT OF HORMUZ

ปิดช่องแคบฮอร์มุซ ไทด์อิหร่าน!

แนวโน้มน้ำมันพุ่ง!!

กว่า 20% ของการนำเข้าพลังงาน

กว่า 20% ของการนำเข้าพลังงาน

คิดเป็น 11% ของการค้าโลก และเป็นจุดเสี่ยงการขนส่ง

ส่วนที่คับที่สุด ครึ่ง 33 กม. แต่การวิ่งเรือถึงสองนิกัวมีราวเพียง 3 กม.

ทำไมโลกต้องจับตา? "ช่องแคบฮอร์มุซ"

เปิด...ภาพหน้าปก 20% ของโลก

เดือน...ภาพหน้าปก 20% ของโลก

มิติทางด้านน้ำมัน ช่องแคบฮอร์มุซนอกจากจะเป็นเส้นทางเดินเรือที่มีลักษณะเป็น “คอขวด” แล้ว ยังเป็นช่องทางการขนส่งน้ำมันที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย (เป็นเส้นทางการขนส่งน้ำมันที่สำคัญ 1 ใน 5 เส้นทางของโลก) เพราะมีปริมาณการขนส่งน้ำมันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 20 ของการขนส่งน้ำมันทั่วโลก

มิติทางด้านก๊าซธรรมชาติ (LNG) ช่องแคบแห่งนี้เป็นเส้นทางการขนส่งก๊าซธรรมชาติ ที่มีปริมาณการขนส่งต่อวัน คิดเป็น 1 ใน 4 ของสัดส่วนการขนส่งก๊าซธรรมชาติทั่วโลก

📌 บทวิเคราะห์

จากสถานการณ์ความตึงเครียดในพื้นที่ช่องแคบฮอร์มุซที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง มักจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกในมิติต่าง ๆ กล่าวคือ

1) การหยุดชะงักของการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซธรรมชาติที่ต้องแล่นเรือขนส่งผ่านช่องแคบฮอร์มุซนั้น จะส่งผลทำให้ปริมาณพลังงานในตลาดโลกตกอยู่ในสภาวะวิกฤต อาทิ ปริมาณพลังงานในตลาดโลกลดลง เกิดสภาวะการขาดแคลนพลังงาน และความต้องการพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ราคาพลังงานในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรุนแรง จนนำไปสู่ผลกระทบที่เชื่อมโยงกับต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพของประชาชนทั่วทุกภูมิภาค

2) ระบบเศรษฐกิจโลกเกิดการชะลอตัว หรือตกอยู่ในสภาวะถดถอย อันเป็นผลมาจากการที่ราคาพลังงาน (น้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซธรรมชาติ) ในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างผลกระทบเชื่อมโยงไปยังห่วงโซ่อุปทานในมิติอื่น ๆ อาทิ การส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม ภาคการผลิต การขนส่ง และการบริโภคในภาพรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3) ระบบห่วงโซ่อุปทานทางด้านพลังงานของโลกประสบปัญหาเนื่องจากเส้นทางการขนส่งพลังงานทางทะเล หรือเส้นทางการเดินเรือในภูมิภาคตะวันออกกลาง (ช่องแคบฮอร์มุซ) ใช้การไม่ได้ (หยุดชะงัก) อาจส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานของโลกทั้งระบบ เพราะไม่ใช่มีเพียงแค่พลังงานเท่านั้นที่ไม่สามารถขนส่งผ่านช่องแคบฮอร์มุซได้ แต่ยังรวมถึงสินค้าอุปโภคและบริโภคอื่น ๆ ที่ต้องขนส่งผ่านเส้นทางนี้ด้วย อาทิ อุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งความล่าช้าที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับต้นทุนการขนส่งเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

4) ถึงแม้ว่าช่องแคบฮอร์มุซจะถูกรักษาการด้านความมั่นคงทางทะเลหลายท่าน มองว่าเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มุ่งเน้นการขนส่งพลังงานเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่สถานการณ์เกี่ยวกับความผันผวนของราคาพลังงานในตลาดโลก จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและการขนส่งอาหารไปยังภูมิภาคอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด อาทิ การกำหนด

ราคาสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่เพิ่มสูงขึ้น สินค้าบริโภคบางประเภทที่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาอาจเกิดความเสียหาย และอาจขยายวงกว้างจนนำไปสู่ผลกระทบในมิติความมั่นคงทางด้านอาหารอีกด้วย

📌 บทส่งท้าย

สำหรับประเทศไทยนั้น มีการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซธรรมชาติจากภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นหลัก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนในนำเข้ามากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของการนำเข้าพลังงานทั้งหมดของประเทศ หากช่องแคบฮอร์มุซเกิดวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการขนส่งพลังงาน อาทิ เกิดอุบัติเหตุ เกิดสงคราม และเกิดการปิดช่องแคบที่ใช้เวลายืดเยื้อหรือใช้ระยะเวลานาน ประเทศไทยอาจจะต้องประสบปัญหาการขาดแคลนพลังงาน การแบกรับต้นทุนในการขนส่งพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและค่าครองชีพของประชาชนภายในประเทศอย่างรุนแรง

จากสถานการณ์ความตึงเครียด หรือข้อขัดข้องที่ได้กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างชัดเจน ส่วนในบริบททางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การค้า และการขนส่ง อาจจะต้องมีการติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อช่องแคบฮอร์มุซอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนในการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการรองรับในลักษณะต่าง ๆ เมื่อเกิดกรณีที่เส้นทางการขนส่งทางทะเลในภูมิภาคต่าง ๆ เกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลทำให้เกิดการหยุดชะงัก

★อ้างอิง

- สำนักข่าวรอยเตอร์ออนไลน์ ดิงหนัส ฟอรัม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://pcdefenseforum.com/>
- สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/>
- สำนักข่าว TNN. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tnnthailand.com/>
- สำนักข่าว The States Times. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thestatestimes.com/>

